

Белей Світлана,
кандидат економічних наук, доцент
кафедри обліку і оподаткування
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича, м. Чернівці

Корженівська Наталія,
доктор економічних наук, доцент кафедри економіки,
підприємництва, торгівлі та біржової діяльності
Подільський державний аграрно-технічний
університет, м. Кам'янець-Подільський

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ПРИКОРДОННИХ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ – ІНДИКАТОР ПРИВАБЛИВОСТІ ТРАНСКОРДОННОЇ СПІВПРАЦІ

У контексті гарантування економічної безпеки держави важливе значення посідає збалансований розвиток сільських територій. За визначенням Залізко В. поняття «економічна безпека сільських територій – це комплекс умов (матеріальних і нематеріальних), за яких можливе задоволення потреб сільського та міського населення, а економічна система сільських територій при цьому є самоокупною, конкурентною і здатною ефективно протистояти можливим внутрішнім та зовнішнім загрозам задля зміцнення національної економіки» [1, с.105].

Власюк О. зазначає, що «відсутність ефективного механізму господарювання є найбільшою загрозою для формування економічної безпеки, поряд із неспроможністю самостійного відтворення природних ресурсів і критично низькою участю економіки в міжнародному поділі праці» [2, с.211].

Головною особливістю сільських територій саме прикордонних регіонів є їх віддаленість від центральних регіонів країни, які на сьогодні виступають ядром інвестиційної та економічної активності. Проте, вони володіють додатковими конкурентними перевагами, пов'язаними з можливостями, які відкриваються у рамках взаємодії на рівні транскордонного співробітництва. Формування економічної безпеки держави за допомогою засобів активізації

процесів розвитку сільських територій для України є стратегічно важливим, адже на сільські території припадає понад половину території країни, а частка сільського населення складає 31,0%, водночас Карпатському економічному районі сільське населення налічує понад 50,0 % жителів [3].

Сільські території характеризуються низьким рівнем якості життя та соціальної забезпеченості населення. На думку Бойко В. «це зумовлено, передусім, погіршенням дорожньо-транспортної, житлово-комунальної, комунікаційної та соціальної інфраструктури, недостатньою забезпеченістю населення об'єктами торгівлі та споживчих послуг, нерозвиненістю мережі інституцій соціальних послуг, підтримки та допомоги» [4, с. 120].

На сьогодні функціональна спроможність сільських територій за наявності диспропорцій та асиметрій розвитку не відповідає реальним потребам економічних відносин, створює передумови для формування загроз інституціонального характеру, призводить до зниження темпів суспільного розвитку, зумовлює виникнення конфліктів між суб'єктами економічних відносин та збільшує обсяги їх трансакційних витрат. Асиметричний характер розвитку сільських територій унеможливорює гарантування економічної безпеки. Основні причини погіршення соціально-економічного та екологічного стану сільських територій у подана на рис. 1.

Вирішення всіх проблем в короткостроковій перспективі є неможливим. На думку Бойко В.: «це потребує реалізації структурних змін у політиці як на державному, так і на регіональному рівнях, проведення реформи місцевого самоврядування, децентралізації влади, підвищення інвестиційної привабливості сільських територій, переходу до інноваційних засад розвитку, структурної перебудови господарських комплексів у сільській місцевості» [4, с 123].

Змістовно-функціональна роль прикордонних сільських територій в складній та багаторівневій системі гарантування економічної безпеки полягає у формуванні безпечних умов розвитку сільських територій на засадах збалансованого поєднання інструментів раціонального природокористування,

підвищення ефективності господарювання, розробки превентивних механізмів протидії загрозам і захисту інтересів сільського населення [5, с.54].

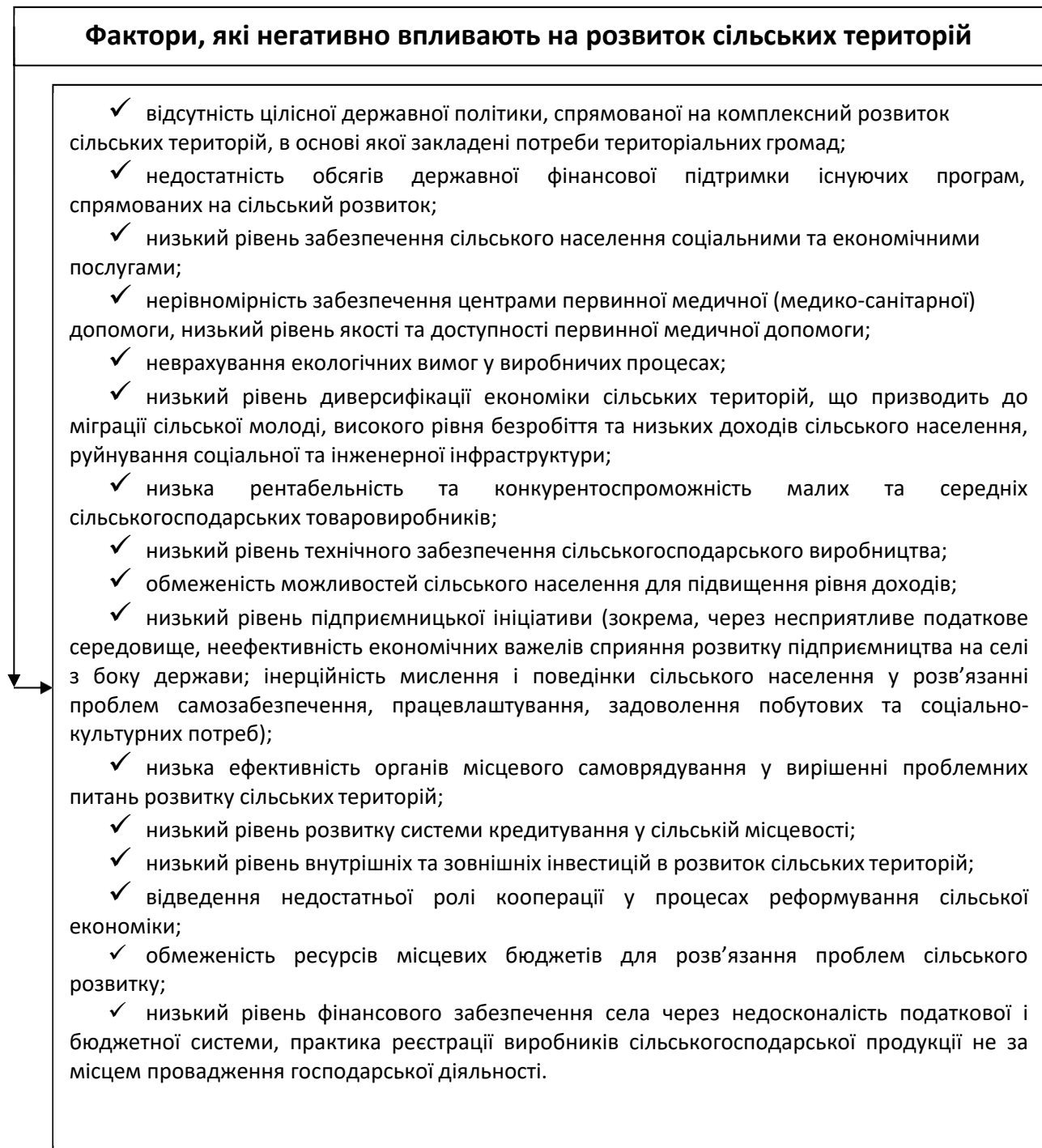

Рис. 1. Основні причини погіршення соціально-економічного та екологічного стану сільських територій

Вектор розвитку прикордонних сільських територій в контексті гарантування економічної безпеки в Україні має враховувати багатоієрархічні інтереси прикордонних сільських територій та включати «мультицентристське» управління з обов'язковим врахуванням принципів вертикальної та

горизонтальної координації управлінських заходів щодо стимулювання розвитку та протидії викликам.

Отже, в сучасних реаліях соціально-економічних відносин, коли Україна включена до євроінтеграційних процесів, у тому числі і транскордонного співробітництва, дедалі більшої уваги приділяється проблемі розвитку сільських територій. Без сумніву можна констатувати, що від успішності функціонування економіки сільських територій (використання аграрного сектору, реалізація інвестиційного потенціалу, ефективність торговельної діяльності та ін.) значною мірою залежить економічна безпека регіону в цілому.

Список використаних джерел

1. Залізко В.Д. Теоретико методологічні аспекти функціонування системи економічної безпеки сільських територій України. Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького. Серія: Економічні науки. 2013. С. 104-111.

2. Власюк О.С. Загрози економічній безпеці України. Актуальні проблеми міжнародних відносин. Київ: ВПЦ «Київ. ун-т», Ін-т міжнар. відносин, 2001. Вип.26. С.210-212.

3. Васильців Т.Г., Бойко В.В. Розвиток сільських територій як стратегічний пріоритет зміцнення економічної безпеки держави. Стратегічні пріоритети. №2 (35), 2015р. с. 58 – 62

4. Бойко В.В. Пріоритети та інструменти розвитку сільських територій в системі забезпечення економічної безпеки України: монографія. Львів: Видавництво ННВК «АТБ», 2017. 426 с.

5. Белей С.І., Лужинський В.О. Сільські території – центри економічної активності єврорегіонального співробітництва в системі гарантування економічної безпеки. Міжнародний науковий журнал «Інтернаук». Серія: «Економічні науки». 2020. №1, URL: <https://doi.org/10.25313/2520-2294-2020-1-5559>. (дата звернення 10.03.2020р).